

1.1 Samfunnsoppdraget

Det vises til felles samfunnsoppdrag for kompetansesentrene fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet i 2015. KoRus skal legge dette samfunnsoppdraget til grunn for sitt arbeid. Kompetansesentrenes overordnede samfunnsoppdrag er å bidra til å styrke kompetansen og kvaliteten i de relevante tjenestene og andre nærliggende sektorer innenfor senterets kompetanseområde og overfor senterets målgrupper. Sentrene skal både være en tjeneste for tjenestene og for den forebyggende virksomheten i kommunene, spesialisthelsetjenesten og det statlige barnevernet. Det kan være forskjellige målgrupper for de ulike sentrene, men for de fleste sentrene vil både tjenester og tjenesteutøvere på begge forvaltningsnivå, forebyggende virksomhet og beslutningstakere være relevante målgrupper. I tillegg kan befolkningen, brukerorganisasjoner, frivillige organisasjoner og forvaltningen være målgrupper.

For å oppfylle samfunnsoppdraget skal kompetansesentrene ivareta følgende oppgaver innenfor sitt kompetanseområde og overfor sine målgrupper:

- Bygge opp og formidle kompetanse
- Sørge for veiledning, kunnskaps- og kompetansespredning til helse- og omsorgstjenesten, barnevernet og andre tjenesteytere og brukere
- Bidra i relevant undervisning
- Bistå i systematisk arbeid med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet samt tjenesteutvikling
- Bidra til implementering av nasjonale retningslinjer og kunnskapsbasert praksis
- Drive eller delta i oppsummering av forskning på eget område. Områder hvor det skal drives egen oppsummering av forskning avklares med Folkehelseinstituttet for å unngå dobbeltarbeid. ¹ Korusene skal ikke ha forskning som sin primæroppgave
- Delta i praksisnær og praksisrelevant forskning og i relevante forsknings-nettverk. Dette skal ikke utgjøre hoveddelen av kompetansesentrenes virksomhet. Sentrene kan også drive
- forskning på metodikk som understøtter sentrenes samfunnsoppdrag, men dette er ikke en obligatorisk del av sentrenes virksomhet.

Sentrene skal bidra til effektivt samarbeid og kunnskapsutveksling mellom nasjonale og regionale miljøer på feltet.

Kompetansesentre med nasjonale funksjoner skal:

- drive forsknings- og utviklingsarbeid på nasjonalt og internasjonalt nivå
- sikre forskning på nasjonalt nivå som bidrar til å styrke kunnskapsgrunnlaget tjenestene
- bidra til god samhandling og kunnskapsutveksling mellom nasjonale og regionale miljøer på feltet. Det er et mål at tilgrensende fagområder i større grad ses i sammenheng
- i samråd med sentre med regionale funksjoner bistå dem i arbeidet med å systematisere erfaringsbasert kunnskap, herunder tilbakemeldinger fra tjenestene og bruker- og pårørendeperspektiver
- sikre at forskningen reflekterer brukernes og tjenestenes behov for ny kunnskap og tjeneste- og brukerperspektiver inn i arbeidet
- arbeide for å få temaene på feltet inn i relevante grunn-, videre- og etterutdanninger
- gi råd og veiledning til høgskoler og universiteter på masteroppgave- og doktorgradsnivå

Kompetansesentre med regionale funksjoner skal:

- bidra til god samhandling og kunnskapsutveksling mellom nasjonale og regionale miljøer på feltet, herunder bidra til å samle relevante fagmiljøer for kunnskapsutveksling om temaene på feltet
- bidra til at forsknings- og erfaringsbasert kunnskap spres, både til tjenestene og fra tjenestene
- bistå det utøvende tjenesteapparat med fagutvikling, implementeringsstøtte, undervisning, veiledning og konsultasjon som stimulerer til praksis i tråd med siste oppdaterte kunnskap på feltet
- ha en praksisnær profil med fokus på ønsker og behov i tjenestene og behov blant brukerne av tjenestene. Et særlig fokus skal rettes mot kommunalt nivå
- arbeide for bedre samarbeid innad i og på tvers av profesjoner, sektorer, etater og forvaltningsnivåer i regionen
- kompetansesentrene skal være lett tilgjengelige for kommunene og andre målgrupper og fremstå samlet og oversiktlig for disse

KoRusene oppfordres til å styrke kunnskapsutvekslingen og samarbeidet med relevante miljøer, for å sikre at ulike fagområder i større grad ses i sammenheng, og at arbeid koordineres. De nasjonale og regionale sentrene skal, med forskjellige virkemidler og arbeidsformer, understøtte tjenestenes systematiske kvalitetsforbedring. Senterne skal, hver for seg og i samarbeid, bygge bro mellom forskning og praksis nasjonalt eller regionalt, og bidra til at kunnskapsbaserte beslutninger tas i tjenestene og i forvaltningen.

Gjennom utøvelse av samfunnsoppdraget skal senteret understøtte sentrale satsninger og bidra til lokalt og regionalt utviklingsarbeid. Viktige fokusområder i arbeidet med satsningsområdene er lederforankring, koordinert kompetansestøtte, og tverrfaglig og tverretatlig samordning og samarbeid. Et godt samarbeid med Fylkesmannen er avgjørende.

1.2 Særskilte formål og fag- og arbeidsområder for KoRus

Kompetansesenter rus (KoRus) skal sikre ivaretagelse, oppbygging, implementering og formidling av eksisterende kunnskapsbasert rusfaglig kompetanse og tiltak/strategier, og gjennom dette bidra til å oppfylle nasjonale mål på rusfeltet i den enkelte region. Virksomheten skal rette seg mot og fordeler seg over hele forløpet og livsløp, inkludert forebygging i et folkehelseperspektiv, tidlig innsats og oppfølging og behandling.

KoRus sine arbeidsområder utgjør et viktig tiltak i Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020), Folkehelseloven (Prop.90) og Meld.st.19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen – mestring og muligheter. Folkehelseloven og Folkehelsemeldingen understreker at rusmiddelforebygging skal inngå som en del av det tverrsektorielle folkehelsearbeidet, og KoRus har et spesielt ansvar for å integrere/ivareta rusmiddelforebygging som en del av det regionale og lokale folkehelsearbeidet.

KoRus skal vektlegge samarbeid og samordning med andre kompetansesentre og kompetansetjenester, og instanser/relevante fagmiljøer, samt Fylkesmannen og fylkeskommunene (jfr. Samfunnsoppdraget).

1.3 Målgrupper for KoRus

Hovedmålgruppen for KoRus er ansatte i fagmiljøene og beslutningstakere/forvaltningen i kommunene, og i noen grad også fylkeskommunene og spesialisthelsetjenesten. I tråd med folkehelseloven har det rusmiddelforebyggende arbeidet et tverrsektorielt perspektiv. Målgruppene er derfor ikke avgrenset til bare ansatte i helse- og omsorgstjenesten. I arbeidet med kompetanseutvikling innen rusarbeid skal ansatte i kommunale tjenester prioriteres, jf.

Opptappingsplanen for rusfeltet. I tillegg kan befolkningen, brukerorganisasjoner, frivillige organisasjoner og forvaltningen være målgrupper.

Aktuelle målgrupper skal sikres god og likeverdig tilgang til sentrenes tjenester gjennom brukermedvirkning og brukerorientering ved utforming av tilbud og tjenester. Det oppfordres til samarbeid med bruker- og pårørendeorganisasjoner.

Alle kommuner (eventuelt bydeler) skal være gjort kjent med kompetansesenterets tilbud. Ved valg av særskilte innsatskommuner, skal følgende vektlegges:

- langsiktighet og forankring i kommunens/bydelens administrative og politiske ledelse
- forankring i kommunalt planverk
- forpliktelse fra kommunens/bydelens side i å følge opp arbeidet som igangsettes gjennom
- en skriftlig avtale, dette skal være etterprøvbart
- rimelig geografisk spredning og at et flertall av kommunene/bydelene over tid har
- fått et tilbud fra kompetansesenteret
- kommuner/bydeler med særlige behov skal prioriteres

Det skal sikres at årsrapporteringen på en kortfattet og oversiktlig måte inneholder informasjon om alle tiltak finansiert med tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet. Nye tiltak og satsinger dette året, samt tiltak og satsinger videreført fra tidligere år hvor det skal gjennomføres en vesentlig dreining i arbeidet i 2019, har en utvidet omtale.